

Demonstratie hooglieroogststelsysteem in Overlangbroek

FRANK VAN PRUISSEN, PROJECTLEIDER BEHEERPLAN KOLLAND/OVERLANGBROEK

Op 10 maart 2010 hebben Staatsbosbeheer en het aannemersbedrijf 7xDeBie, met medewerking van de provincie Utrecht, een demonstratie georganiseerd van een in eigen beheer ontwikkelde machine om essenhakhout te oogsten, een zgn. 'hooglieroogststelsysteem'. Staatsbosbeheer heeft voor de demonstratie een essenhakhoutperceel ter beschikking gesteld in het Langbroekerwetering-gebied in Overlangbroek. Dat is een Natura 2000-gebied en een zogenaamd TOP-gebied voor de aanpak van de verdroging. De ontwikkelde machine is een doorontwikkeling van een 'Cable Logging' systeem, zoals gebruikt wordt in de bergen

van Italië en Oostenrijk, maar speciaal ontwikkeld is om essenhakhout te oogsten. Het is soort kabelbaan waaraan een grijper hangt. Hiermee worden het gehakte hout uit het bos gehaald.

Het gepresenteerde hooglieroogststelsysteem is een prototype, ontwikkeld door aannemersbedrijf 7xDeBie, uit eigen financiële middelen. De heer De Bie is woonachtig in het gebied Overlangbroek en heeft in zijn jeugd nog handmatig essenhakhout geoogst. Op de voorlichtingsavonden in het kader van het Natura 2000-beheerplan hoorde de heer De Bie van de problemen die bestaan met de huidige werkwijze bij het kappen en afvoeren van het essenhakhout. Vanuit de eigen kennis van de bossen en het gebied heeft de heer De Bie een nieuw systeem/apparaat ontwikkeld, met de bedoeling om dit apparaat in te zetten bij terreineigenaren en -beheerders van soortgelijke bossen als het essenhakhout.

Belang van goed beheerde essenhakhoutbossen

In het kader van het opstellen van het conceptbeheerplan Natura 2000 voor Kolland en Overlangbroek is duidelijk geworden dat een goed beheer van de essenhakhoutbossen noodzakelijk is om dit habitattypen en de daarin voorkomende waardevolle unieke mossen te behouden. Het is vooral van belang om het essenhakhout iedere 6 – 8 jaar te kappen om daarmee een gunstig microklimaat voor de mossen te behouden. Omdat het economisch belang van het essenhakhout tegenwoordig klein is, is dat moeilijk te realiseren. De huidige kapmethode zorgt ook voor ongewenste schade aan de stobben en de ondergrond doordat er met mini kraantjes in het bosperceel gereden wordt. De schade aan de stobben ontstaat voornamelijk

door het uitslepen van het geoogste hout uit het perceel. Bij de traditionele methode, waarbij met de hand werd gekapt en het hout uit het bos gedragen werd, treedt deze schade niet op. Voor dit zware handmatige werk is tegenwoordig echter vrijwel geen personeel meer te vinden.

Een nieuwe manier van beheer van de bossen moet aan de volgende criteria voldoen:

- Het moet zo weinig mogelijk schade veroorzaken aan de stobben of ondergrond.
- Het gekapte hout moet uit het bosperceel verwijderd worden. Dat geldt ook voor ongewenste ondergroei in het bosperceel.
- Het moet in de verschillende bospercelen inzetbaar zijn, met een absoluut minimum aan verlies van stobben voor bijvoorbeeld rijpaden.
- De oplossing moet zo zijn dat periodiek beheer goed mogelijk is.
- Het moet betaalbaar zijn; dus tegen marktconforme prijzen in vergelijking tot de huidige oogstmethoden.

Door het regelmatig verwijderen van het gekapte hout wordt ook een deel van de stikstof die op het gebied neerkomt afgevoerd. Een goede oogstmethode levert zo een bijdrage aan het bereiken van een toelaatbare depositie van stikstof op de Natura 2000-gebieden Kolland en Overlangbroek.

Opmerkingen en kanttekeningen bij dit prototype:

- Groot voordeel is dat er totaal geen schade optreedt aan de stobben en de ondergrond.
- Het gekapte hout wordt getransporteerd naar een plaats waar het versnipperd wordt, waarna de houtige biomassa gebruikt kan worden voor het duurzaam opwekken van energie.
- De machine is nog te langzaam en bewerkelijk om rendabel te kunnen zijn.
- De zager staat vaak onder de zwevende constructie, wat arbotechnisch waarschijnlijk niet toegestaan/wenselijk is.
- Het verwijderen van eventuele ondergroei moet alsnog handmatig gebeuren.
- In deze vorm is een breed rijpad nodig voor de 2 kabeltorens, die voor verlies van stobben in het perceel zorgen.

Het lijkt er op dat dit initiatief van aannemersbedrijf 7xDeBie een belangrijke stap is op weg naar een duurzame oplossing voor het beheer van de essenhakhoutbossen. Ook voor elzenhakhout en voor andere natte terreinen waar hout uitgehaald moet worden is het mogelijk bruikbaar.

Het is onmiskenbaar dat dit systeem verder doorontwikkeld moet worden om na te kunnen gaan of het uiteindelijk goed toepasbaar en rendabel kan worden. De heer De Bie heeft echter aangegeven dit niet financieel te kunnen opbrengen.

Deze demonstratie heeft ervoor gezorgd dat een breed publiek een werkende oplossing heeft gezien.

Een lid van de Gebiedscommissie Kromme Rijn was aanwezig en heeft aangegeven de financiering van de verdere (deel)ontwikkeling in de gebiedscommissie te gaan bespreken.

De algehele indruk van de dag was positief. De vele bezoekers, waaronder ook geïnteresseerden uit de streek, zijn ingelicht en waren enthousiast over deze nieuwe oogstmethode.

